Architektúra 07 - Architektúra starovekého Ríma :)

Typické znaky

Architekti veľa stavebných postupov prebrali od Grékov a Etruskov, významný bol však i ich vlastný prínos.

Základnými architektonickými prvkami boli stena, oblúk, klenba a pilier.

Na stavbu sa zvyčajne využívali tehly a kameň; ktoré boli spájané maltou výbornej kvality, vyrobenej z plátna a sopečného tufu.

Značná časť stavieb slúžila na oslavu cisára.

Oslavnú funkciu mali stĺpy, na ktorých vrchole bola umiestnená socha cisára.

Centrom spoločenského diania bolo námestie, zvané fórum; nachádzali sa tam obchody (alebo celé trhoviská), chrámy, ale aj triumfálne stavby (víťazné oblúky, stĺpy).

Dôležitosť chrámov zdôrazňovalo ich umiestnenie, stáli na vyvýšenom pódiu.

Dôležitou pamiatkou je Panteón.

Budovali sa baziliky určené na súdne pojednávania a uzatváranie významných obchodov.

Obytné domy boli zväčša átriového typu.

Na gladiátorské zápasy boli určené tzv. amfiteátre.

Významnou a často navštevovanou stavbou boli tzv. termy (kúpele).

Divadlá boli budované na rovinatom teréne a mali viac podlaží.

Stavby určené ma konské dostihy boli nazývané cirkus.

Na vysokej úrovni boli inžinierske stavby plniace praktické účely: mosty, cesty, akvadukty.

Stavitelia využívali tzv. superpozíciu stĺpových kánonov (t. j. na každom z podlaží určitej stavby bol použitý iný stĺpový poriadok; napr. na prvom dórsky, na druhom iónsky, na treťom korintský).

Typickým slohovým prvkom bola tzv. rímska kompozita (spojenie korintskej hlavice s iónskymi dekoračnými prvkami.

Doplnené a Spracované ako Maturitná otázka

Charakteristika rímskej architektúry

Rímska architektúra predstavuje jeden z najvýznamnejších pilierov európskej kultúry. Rimania síce **prevzali mnohé stavebné postupy od Grékov a Etruskov**, no zároveň vytvorili vlastné, mimoriadne pokrokové riešenia. Ich architektúra bola **monumentálna, technicky vyspelá a praktická**. Slúžila nielen náboženským a spoločenským účelom, ale aj oslave cisára a moci Rímskej ríše.

Typické znaky rímskej architektúry

Základné architektonické prvky, Rimania používali štyri kľúčové prvky:

- **stena**,
- **oblúk**,
- **klenba**,
- **pilier**.

Tieto prvky tvoria základ rímskej konštrukčnej sústavy.

Stavebné materiály

- Na stavbu sa používali **tehly a kameň**, spájané **maltou výbornej kvality**, ktorá sa vyrábala zo sopečného tufu a plátna. Vďaka tomu vznikali mimoriadne trvácne stavby.

Oslava cisára

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- Veľká časť stavieb mala **oslavnú funkciu** a bola venovaná cisárovi. Typickým príkladom sú **stĺpy so sochou cisára na vrchole**.

Fórum, t.j. centrum spoločenského života, Rímske mestá mali svoje centrum (**fórum)**, kde sa nachádzali:

- obchody a trhoviská,
- chrámy,
- triumfálne stavby (víťazné oblúky, stĺpy).

Chrámová architektúra

- Chrámom sa pripisovala veľká dôležitosť, čo zdôrazňovalo ich **umiestnenie na vyvýšenom pódiu**. Najvýznamnejšou pamiatkou je **Panteón**.

Baziliky

- Budovali sa **baziliky**, ktoré slúžili na súdne pojednávania a uzatváranie obchodov. Neskôr sa tento typ stavby stal základom kresťanských chrámov.

Obytné domy

- Rimania stavali **átriové domy,** t.j. domy s vnútorným dvorom (átriom).

Zábavné a športové stavby:

- **amfiteátre** - určené na gladiátorské zápasy,
- **termy** - verejné kúpele, veľmi obľúbené a často navštevované,
- **divadlá** - budované na rovine, mali viac podlaží,
- **cirkus** - stavby určené na konské dostihy.

Inžinierske stavby, Rimania vynikali v technike. Budovali:

- **mosty**,
- **cesty**,
- **akvadukty**. Tieto stavby boli na mimoriadne vysokej úrovni.

Superpozícia stĺpových poriadkov

- Rimania používali **superpozíciu** – na každom podlaží stavby bol iný stĺpový rád (dórsky, iónsky, korintský).

Rímska kompozita

- Typickým prvkom je **kompozitná hlavica**, ktorá spája korintské a iónske prvky.

Architektonické diela starovekého Ríma

Koloseum (70-80 n.l.):

- autor: **Vespasianus (9-79 n.l.)**, dokončil **Titus (39-81 n.l.)**,
- najväčší amfiteáter Ríma,
- využíva oblúk, klenbu a superpozíciu stĺpových rádov.

Panteón (125 n. l.):

- autor: **Apollodóros z Damasku (1.-2. storočie n.l.)**
- chrám všetkých bohov,
- najväčšia antická kupola.

Trajánov stĺp (113 n.l.):

- autor: **Apollodóros z Damasku**,
- oslavná stavba s reliéfmi zobrazujúcimi vojenské výpravy.

Akvadukt Aqua Appia (312 p.n.l.):

- autor: **Appius Claudius Caecus (4.-3. stor. p.n.l.)**,
- prvý rímsky akvadukt.

Cesta Via Appia:

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- autor: **Appius Claudius Caecus**,
- najznámejšia rímska cesta.

Koloseum

Panteón

Význam rímskej architektúry

Rímska architektúra je kľúčová pre dejiny umenia a stavebníctva, pretože:

- zdokonalila **oblúk, klenbu a kupolu**,
- vytvorila **monumentálne verejné stavby**,
- položila základy **mestského urbanizmu**,
- rozvinula **inžinierske staviteľstvo** na najvyššiu úroveň,
- ovplyvnila **renesanciu, barok aj modernú architektúru**.

Zhrnutie

Architektúra starovekého Ríma je charakteristická využívaním oblúka, klenby, piliera a kvalitnej malty. Rimania stavali chrámy, baziliky, amfiteátre, termy, divadlá, cirkusy, mosty, cesty a akvadukty. Ich stavby boli monumentálne, praktické a často slúžili na oslavu cisára. Rímska architektúra sa stala základom európskeho stavebníctva a jej vplyv pretrváva dodnes.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania